Zielssubstantie; omgaan met eisen

1 februari 1963
lezing 111

“Gegroet, lieve vrienden. Wees welkom, ieder van jullie! Zegen voor ieder van jullie!

Vanavond wil ik allereerst het verschil tussen de gezonde en de ongezonde ziel bespreken, gezien vanuit een nieuw, spiritueel oogpunt. Dit kan mijn vrienden opnieuw helpen naar innerlijke groei en meer begrip voor hun verdere ontwikkeling.

Wanneer een nieuw kind deze aarde betreedt, is de zielsstof heel erg zacht, heel vormbaar. Onder deze zielsstof liggen alle mogelijkheden: de talenten, kwaliteiten, neigingen, karaktertrekken en ook de onopgeloste problemen. In overeenstemming met zijn mogelijkheden - de positieve zowel als de negatieve - groeit de entiteit op. Deze stof van de ziel is juist door de zachte, vormbare eigenschappen heel erg ontvankelijk voor indrukken. Wanneer het kind tijdens zijn eerste jaren indrukken opdoet, zal het effect daarvan in overeenstemming zijn met zijn onderliggende mogelijkheden. Waar de ziel potentieel gezond en sterk is, zullen zelfs negatieve indrukken geen diepe deuken in de ziel maken. De ervaring wordt vastgelegd en verwerkt door die op te nemen in overeenstemming met de reële betekenis ervan, zodat de persoonlijkheid ervan leert en erdoor groeit, ongeacht of het nu een gelukkige of een ongelukkige ervaring was. Waar de onderliggende mogelijkheden positief zijn, is de corresponderende zielsstof zo veerkrachtig dat een schijnbaar zeer schadelijke gebeurtenis er bij wijze van spreken op afketst. Die zal geen ander merkteken achterlaten dan het voordeel van een toegenomen begrip.

Maar in de gebieden waar de onderliggende mogelijkheden uit onopgeloste problemen bestaan, is de zielsstof zo weinig elastisch, dat

de indrukken diepe butsen vormen en in de ziel vastgelegd blijven. Als je mijn uiteenzettingen over de vorming van beelden nog eens bij elkaar neemt en visualiseert wat ik nu hier vertel, zal het gemakkelijker te begrijpen zijn. Dergelijke visualisaties zijn onmetelijk behulpzaam als je probeert inzicht in jezelf te krijgen. Als je ten gevolge van een niet veerkrachtige zielsstof indrukken in je ziel vastgehouden hebt, functioneert je hele systeem overeenkomstig deze indrukken, veel meer dan de realiteitswaarde ervan aangeeft. Zoals je weet wordt een eenmalige gebeurtenis gegeneraliseerd en daarbij vervormd. Zo wordt een destructief patroon in beweging gezet, hetgeen door het gezond verstand niet voorkomen kan worden zolang die impressie ingedrukt blijft in de zielsstof en de sporen ervan niet weggenomen worden. Dit gebeurt door de helende activiteit van het soort zelfonderzoek waar jullie mee bezig zijn.

We praten van flexibiliteit tegenover rigiditeit. Flexibiliteit is het gevolg van een veerkrachtige, elastische zielssubstantie. Als het gaat om rigiditeit zijn er twee mogelijkheden. Tot nog toe hebben we dit feit niet nauwkeurig bekeken, maar nu zal het jullie helpen dit verschil vast te stellen. De ene mogelijkheid is gebaseerd op de volgende omstandigheden. Als de ziel voortdurend wordt blootgesteld aan schadelijke indrukken die niet opgenomen kunnen worden en dus butsen vormen, zodat de indrukken in de zielsstof verankerd blijven, heeft dat een ernstig effect op de persoonlijkheid. Ongunstige omstandigheden creëren een ernstiger lijden dan de realiteit vergt. Daardoor lijdt de ziel meer dan nodig is.

Ook gunstige indrukken hebben een uitputtend effect. Jullie hebben mogelijk allemaal wel eens ervaren dat je, wanneer je al te opgewonden bent over een goede gebeurtenis, daardoor van je stuk gebracht wordt. Je bent dan niet in staat de ervaring in je op te nemen, ze blijft je steeds bij en maakt je rusteloos. De opname en vertering ervan is dan zo'n langzaam proces dat het alle krachten van de persoonlijkheid vergt om hiermee om te gaan. Op die manier wordt de groei en het functioneren van andere aspecten van de psyche tegengehouden. Met andere woorden, om een ervaring te verwerken die normaal gesproken slechts een bepaalde hoeveelheid kracht, vermogens, aandacht en inzet nodig zou hebben en zo een deel van die krachten vrijlaat om met andere aspecten van het leven en zijn om te gaan, zijn nu alle innerlijke krachten vereist om een betrekkelijk onbelangrijk gebeuren te dienen. Het feit dat je blij en dankbaar bent

over de gebeurtenis als zodanig verandert niets aan het gegeven, dat een onnodige hoeveelheid kracht verspild wordt. Dit schept een onrust met het daaruit voortvloeiende diepe effect dat de ziel blokkeert. De psychische krachten blijven aanhoudend in die ervaring. Onnodig te zeggen dat dit niet bewust hoeft te gebeuren, maar als je aandacht besteedt aan je innerlijke reacties, zul je zeker ontdekken dat je overdreven druk bezig kunt zijn. Het kan zich uitdrukken in intensief denken over een betrekkelijk onbelangrijke gebeurtenis of in het onvermogen zo'n gebeurtenis met emoties en al los te laten, bijvoorbeeld niet kunnen vergeven en vergeten; maar vooral - wat veel subtieler in zijn werk gaat - in 'automatische' reacties die niet passen bij de uiterlijke gebeurtenissen omdat een eenmalige ervaring ten onrechte wordt toegepast op een heel andere gebeurtenis. Kortom, iets wat je eenmaal beangstigd heeft, is er de oorzaak van dat je opnieuw bang wordt bij een uiterlijke gebeurtenis, die echt niet lijkt op die eerste, maar waarvan bepaalde factoren je doen geloven dat die gelijkenis er is. Zulke automatische reacties, die je bij jezelf bent gaan onderkennen en begrijpen, vinden hun basis in die al te kneedbare zielsstof die niet gezond tot elastische veerkracht is uitgegroeid.

Daar dit alles - bewust of onbewust - pijnlijk is en de gevolgen beslist verscheurend zijn, zoekt de psyche een remedie. Zulke onbewust gezochte remedies zijn vaak destructiever dan het oorspronkelijke kwaad (zoals bijvoorbeeld met schijnoplossingen). De verkeerde remedie is in dit geval een kunstmatige, beschermende muur te creëren om die voortdurende zware druk, die pijnlijke deuken in de zielssubstantie (ervaren als 'overgevoeligheid') te voorkomen. Zo'n muur is hard en breekbaar. Hij staat voelen en ervaren in de weg en veroorzaakt de eerste soort rigiditeit.

Het andere type rigiditeit wordt veroorzaakt door het feit dat de ziel niet in staat is de ervaring in zich op te nemen, maar er wel aan vasthoudt. Als de ziel zo diep is ingekerfd dat je het niet kunt loslaten, is het gevolg daarvan dat je gepreoccupeerd raakt met die ervaring en daarmee belangrijke feiten van de werkelijkheid uitsluit. Je ziet en taxeert alleen datgene wat je zorgen baart of verwart, maar je ziet andere factoren over het hoofd die van belang zijn om een gebeurtenis in haar volle klaarheid te begrijpen. Zo'n beperkte visie of subjectieve waardering is onvermijdelijk als de ziel meer lijdt dan nodig is. En zulk lijden maakt een ruimere en meer waarheidsgetrouwe visie zo goed als onmogelijk. Deze eenzijdigheid en het onvermogen op een andere

manier waar te nemen, vormt het tweede type rigiditeit. De persoonlijkheid kan alleen omgaan met wat zij onmiddellijk ziet en waarneemt overeenkomstig het zeer overgevoelige gebied van de al te kwetsbare zielssubstantie. Ieder ander aspect van de situatie of van de andere persoon die erbij betrokken is, wordt erdoor overschaduwd. Als de gebeurtenis voluit in het licht kwam, zou het heel anders begrepen worden. Maar dit is niet mogelijk omdat je veel te sterk bezig bent met het pijnlijke effect van de deuk die je ziel heeft opgelopen. Als je fysieke pijn lijdt in een bepaald deel van je lichaam, richt je vanzelf al je aandacht op dat gebied, terwijl je de rest niet meer opmerkt. Dat is hetzelfde proces. Wat dit nog gecompliceerder maakt, is het feit dat we hier te maken hebben met heel subtiele, onbewuste reacties, die slechts op hun waarde getoetst kunnen worden als je voldoende raakt afgestemd op je innerlijke proces als resultaat van een flinke vooruitgang in zelfkennis.

Om kort het verschil tussen de twee soorten rigiditeit samen te vatten: de eerste verdooft het voelen en ervaren; de laatste kleurt visies en ervaring dermate dat de waarneming van de realiteit in hoge mate beperkt wordt. Het komt vaak voor dat de waarneming van de realiteit sterk beperkt is. Het komt ook vaak voor dat mensen beide soorten rigiditeit hebben, afwisselend of tegelijkertijd, de een de ander overlappend, de een veroorzaakt door de ander. Maar vaak is een van beide overheersend. Het is betrekkelijk gemakkelijk te herkennen wanneer dat het geval is. Als het tweede type dat ik hier heb uitgelegd overheerst, komt dat dikwijls tot uiting in het voortdurend ingaan op details en door slechts bepaalde facetten van andere mensen en situaties te zien die op zichzelf heel correct zijn, maar die onvolledig zijn omdat andere factoren over het hoofd worden gezien. Dit kan eveneens slaan op je houding tegenover mensen en situaties waar je niet sterk bij betrokken bent. Maar vanwege je gebrek aan veerkracht van je zielssubstantie, ben je zo door die wijze van reageren geconditioneerd dat je niet anders kunt, ook in situaties waar je niet persoonlijk bij betrokken bent. Zo'n overmatig vormbare zielsstof maakt het je onmogelijk je aan te passen aan de steeds veranderende condities en omstandigheden. Die kun je niet op hun juiste waarde zien en schatten, want je bent er helemaal op ingesteld alleen te reageren op de directe indruk die op je ziel overkomt. Dit weerhoudt je ervan in de voortdurende stroom van het leven, in waarheid en werkelijkheid te zijn. Om dit mogelijk te maken moet je zielsstof de gezonde elasticiteit hebben om gebeurtenissen snel te kunnen opnemen, overeenkomstig hun werkelijke betekenis.

Ik hoef niet te zeggen dat de zielssubstantie niet gezond gemaakt kan worden door een wilsdaad. Alleen het vinden en veranderen van misvattingen, van schijnoplossingen en misvormingen kan dit teweeg brengen. Om dit proces te vergemakkelijken is het heel belangrijk dat je innerlijk de gezonde en ongezonde reacties van je zielssubstantie in dit licht waarneemt. En eveneens dat je de twee soorten rigiditeit herkent. Als je het verschil tussen die twee in jezelf voelt, zal je dat erg helpen. Zij voelen anders aan, hebben als het ware een andere smaak. Ik wees er al op dat beide kunnen bestaan. De ene kan een reactie zijn op de andere. Daarom vind je misschien in dit werk het eerst je rigiditeit als een broze muur. Verwacht dan niet de gezonde flexibiliteit daarachter te vinden. Wees erop voorbereid vaak de andere soort rigiditeit te ontdekken, die op het eerste gezicht het tegendeel van rigiditeit kan lijken omdat zij zo ontzettend zacht van substantie is. Maar bij nadere beschouwing kan juist deze zachtheid, waaraan de gezonde weerstand ontbreekt, ontvangen impressies niet loslaten. Ze maalt er telkens opnieuw over, wordt voortdurend beïnvloed en beheerst door dingen die eigenlijk alweer verouderd zijn en wordt op die manier rigide. Overdrijving van de waarheid brengt onwaarheid, in beide richtingen. Dit gaat voor alles op en het is al vaak besproken in andere voorbeelden. Ook hier heeft te veel weerstand (de breekbare, ‘beschermende’ muur) dezelfde gevolgen als te weinig weerstand (overmatige buigzaamheid).

Hoe kun je met je leven omgaan als je niet in de realiteit bent? Hoe kun je in de realiteit zijn als een van deze soorten rigiditeit bestaat? Hoe kun je je aanpassen aan de steeds veranderende stroom van leven? Hoe kun je de gebeurtenissen objectief naar waarde schatten, waarheidsgetrouw waarnemen? Niets van dit alles is mogelijk als de zielssubstantie zo gemakkelijk beïnvloed wordt, dat een impressie die voor jou van voorbijgaand belang, van weinig betekenis is, vast blijft zitten en jou je reacties op toekomstige gebeurtenissen voorschrijft. Op die manier wordt het verband tussen zo’n gebeurtenis en jouw reacties misvormd.

Met het voorgaande heb ik jullie een nieuw aspect laten zien van feiten die al bekend waren. Maar zo’n verruimde visie vanuit een ander uitgangspunt is vaak een zeer behulpzaam element om je werk op het pad een noodzakelijke stimulans en uitwerking te geven.

Laat ik dit onderwerp beëindigen door kort te beschrijven hoe vanuit

ons gezichtspunt een gezonde ziel eruit ziet in vergelijking met een ongezonde. *In de gezonde ziel* is de vorm afgerond, soepel en gelijkmatig. De substantie is flexibel en elastisch - een mengeling van veerkrachtige, gezonde, weerbare zachtheid. Deze combinatie brengt de ideale condities voort om door het leven te gaan met het vermogen diep te ervaren en toch in staat te zijn een dergelijk ervaren zo snel in je op te nemen, dat nieuwe indrukken en nieuwe ervaringen aldoor mogelijk zijn.

In tegenstelling daarmee is *in de ongezonde ziel* de vorm bultig, ongelijkmatig, met verharde korsten zoals bij schurft. Zonder die korsten is de substantie, zoals ik al zei, zo kneedbaar, dat het wel een plakkerig deeg lijkt dat alle indrukken vasthoudt en niet in staat is ze af te werpen.

Velen van jullie hebben in de loop van dit werk, ook al is het maar vaag, er wel enigszins zicht op gekregen dat alle ongezonde reacties kunstmatig zijn. Ze zijn veel moeilijker te handhaven en vol te houden dan de natuurlijke reacties. Als je tot dat inzicht komt, al is het aanvankelijk nog maar zo zelden, is dat een beslissende stap naar groei en zelfverwerkelijking. Want op dat moment begrijp je hoe inspannend je schijnbare beschermingen en oplossingen zijn. Hoe veel gemakkelijker, betrouwbaarder en veiliger leidt je natuurlijke wezen je door het leven!

Dat moet je niet verwarren met de weg van de minste weerstand en het toegeven aan je destructieve neigingen. Voordat je bepaalde niveaus van innerlijk weten bereikt hebt, kan zo'n uitspraak gemakkelijk op die manier misverstaan worden. Maar wanneer je deze niveaus eenmaal bereikt hebt door het gestadig voortgaan en de organische groei die dit werk je uiteindelijk wel moet brengen als je volhoudt, begrijp je en ervaar je steeds meer de zekerheid van de waarheid, dat schijnoplossingen inspannend en energie verslindend zijn, terwijl het ervaren van je werkelijke zelf veilig en gemakkelijk is. Ik zeg dit nog eens, omdat ik de neiging zie het belang van zulke vage glimpjes over het hoofd te zien. Denk er alsjeblieft over na als je zulke glimpjes opvangt. Kijk naar de eerste zeldzame gelegenheid dat je dergelijke ervaringen hebt, om de volle waarde en de diepe betekenis die zij bevatten, te bereiken. Zulke glimpjes gezondheid zijn vergeleken met de misvormde, kunstmatig geforceerde innerlijke levenswijzen de beste middelen om je zielssubstantie te helen. Nogmaals, het blijkt weer eens

dat bewustzijn van ongezondheid leidt tot gezondheid, terwijl het niet bewustzijn ervan en het verborgen houden verder weg leidt van gezondheid.

Nu wil ik graag een ander onderwerp bespreken, hoewel het natuurlijk verband houdt met het voorgaande, zoals alles in de menselijke ziel met elkaar in verband staat. In de loop van dit werk hebben wij dikwijls jullie eisen gevonden en besproken. Ik heb het nu voornamelijk over de verborgen eisen, die in jullie bestaan zonder dat je daar weet van hebt. Na voldoende vooruitgang hebben jullie het bestaan daarvan ontdekt en jullie stonden vaak verbaasd als je erachter kwam hoe dwingend deze eisen aan anderen, aan jezelf, aan het leven eigenlijk zijn. De ontdekking van hun bestaan kostte vaak aanzienlijk veel tijd en inspanning van jullie kant en dikwijls was het schokkend te zien hoe onverenigbaar ze waren met je bewuste denkbeelden over jezelf. Wie zich nog niet ten volle bewust is van deze eisen doet er goed aan mijn raad op te volgen en wat hij tot nu toe gevonden heeft speciaal in dit licht te onderzoeken. In deze speciale fase zullen jullie ontdekken dat je innerlijk niet in evenwicht bent.

Aan de ene kant stel je buitensporige eisen. Je verwacht namelijk meer van de ander dan je bereid bent te geven, hoe je dit gegeven misschien ook bedekt houdt door vervangende maatregelen. Aan de andere kant zul je ook vinden dat je te bescheiden bent in je verwachtingen. Dit is een logisch gevolg, dat automatisch in je optreedt. Dat is gebaseerd op de innerlijke wet die steeds evenwicht wil scheppen.

Maar laten we nu een ander aspect van dit thema beschouwen, namelijk de eisen die aan jou gesteld worden. Hoe reageer je als er eisen aan jou gesteld worden? Hoe ga je daarmee om? Laten we er, voor we verder gaan, duidelijk over zijn dat je je misschien net zo min bewust bent van de eisen die aan jou gesteld worden als van de eisen die jij aan anderen stelt. Het feit dat je je niet bewust bent van eisen die aan jou gesteld worden, wist niet het effect uit dat ze hebben op jou en op de specifieke manier waarop jij er innerlijk mee omgaat. Het is wel zeker dat je sterk op zulke eisen reageert, hoewel je je daar misschien nooit bewust van bent. Daarvoor heb je het grotere bewustzijn nodig dat je aankweekt op een pad als dit, dat je uiteindelijk in staat stelt je bewust te zijn van anderen, die eisen aan je stellen, en vervolgens van jouw werkelijke reacties op die eisen. Mijn advies voor mijn vrienden, die intensief studie maken van dit werk, is om enige aandacht aan dit

onderwerp te wijden; om speciaal vanuit dit gezichtspunt te letten op hun associaties en relaties. Als je vaststelt dat dit zo is - dat je hier of daar voelt dat er een eis aan je gesteld wordt en jij er deze of gene reactie op hebt - dan kun je een stap verder gaan. Ik zal jullie de richting wijzen, hoewel deze achtereenvolgende stappen natuurlijk niet genomen kunnen worden voordat je je duidelijk bewust gemaakt hebt dat je eisen aan anderen stelt en dat anderen eisen aan jou stellen, en hoe je werkelijk op hen reageert.

Om je reacties te begrijpen is het van belang ze ook te beschouwen vanuit het gezichtspunt van het eerste deel van deze lezing. Als je zielssubstantie al beïnvloedbaar is, als je meer indrukken vasthoudt dan nodig is - in dit geval, de sporen van andermans eisen aan jou – en als je die niet gezond kunt opnemen en op waarde schatten en als je niet in het reine kunt komen met het effect dat anderen op jou hebben, dan hebben hun eisen ook veel meer effect op jou dan nodig is. Dan zul je ofwel iets interpreteren als een eis terwijl het dat helemaal niet is en er innerlijk een verdediging tegen in stelling brengen. Of je hebt de neiging je gedwongen te voelen toe te geven aan de meest kinderachtige, ongerechtvaardigde eisen van anderen, omdat je je anders schuldig voelt of bang bent voor onaangename gevolgen. In beide gevallen is het resultaat onvermijdelijk dat je je boos, getart en vijandig voelt. Misschien is niets daarvan op zo'n moment bewust, of verbind je het bestaan van dergelijke emoties niet met het feit dat je reageert op eisen die op die manier aan je gesteld worden. Vaak ben je onbewust zo bang voor eisen of voor jouw dwangmatig toegeven daar aan, zo bang voor wat er zou kunnen gebeuren als je niet toegeeft, dat je er een verdediging tegen opzet. Het is vaak alsof er innerlijk een alarmklok luidt, steeds wanneer er werkelijk of in jouw verbeelding een eis aan je gesteld wordt. Je schuld en angst staan je niet toe je bewust te worden van dit proces en het daarbij met je gezonde verstand te onderzoeken. Zo volgt er van jouw kant blindelings een afwijzing. Deze afwijzing is niet zozeer tegen die eisen zelf, maar tegen de verleiding en de dwang er aan te moeten toegeven, tegen je eigen onvermogen om onderscheid te maken. Door dit verborgen te houden wordt het nog minder mogelijk onderscheid te maken. Maar ook je gebrek aan zekerheid in jezelf zorgt ervoor dat je niet in staat bent te beslissen en onderscheid te maken. Dergelijke onzekerheid kan op haar beurt alleen maar ontstaan als je integriteit op de een of andere manier beschadigd is.

Om nu weer terug te komen op ons onderwerp van de niet elastische zielssubstantie: een al te grote beïnvloedbaarheid schept zo'n afkeer tegen het omgaan met invloeden die van buitenaf komen, dat die uiterlijke invloeden worden afgekapt. Zo kunnen er geen gezonde onderlinge contacten bestaan. Je reacties op de eisen van anderen kunnen je zo bang maken, dat je je meer of minder gaat terugtrekken uit zinvolle relaties. We praten steeds weer over de angst om je ergens toe te verbinden, het wordt nu heel belangrijk je te realiseren wat die angst inhoudt. Het is niet alleen je angst voor pijn en teleurstelling, maar ook je angst om te moeten omgaan met de eisen die anderen aan je stellen.

Welnu vrienden, het is belangrijk je bewust te worden van het feit dat overal om je heen eisen worden gesteld. Hoe meer je je ergens in begeeft, des te meer eisen zijn er. Als je, nadat je je er bewust van bent geworden, die eisen rustig beschouwt, zul je zien dat in sommige gevallen andermans eisen buitensporig en kinderlijk zijn. In andere gevallen horen ze bij het menselijk contact en bij de relaties en zijn je angst en weigering ongerechtvaardigd. Dat wijst op een buitensporige eis van jouw kant: je wilt de voordelen van intieme contacten, zonder in de ware zin van het woord te geven, hoewel je misschien op een ander niveau in plaats daarvan veel te veel geeft en op die manier de hele relatie uit zijn evenwicht brengt. Omdat de ander krijgt waar hij (innerlijk) eigenlijk niet om vraagt, worden zijn eisen nog dringender terwijl jij steeds schuldiger en bozer wordt.

Als deze inzichten niet voldoende zijn om te zorgen dat jullie in vrijheid kunnen omgaan met de eisen die aan je gesteld worden, ligt de sleutel altijd in het feit dat je niet hebt ingezien waar je een buitensporige eis stelt - misschien op een gebied waar je geen zicht op hebt of dat je ontkend en gerationaliseerd hebt. Steeds als je niet kunt omgaan met de eisen van anderen, is het niet voldoende dat feit vast te stellen, hoe belangrijk dat ook is. Het is dan even belangrijk er achter te komen waar de verborgen eisen in jezelf zitten. Als je dat uitvindt en verandering aanbrengt in de onredelijke hebberigheid van de kinderlijke eisen, dan zul je er vaardig in worden heel bevredigend om te gaan met de eisen die andere mensen aan je stellen en kun je op die manier goede, diepgaande relaties in stand houden.

En nu, vrienden, jullie vragen."

VRAAG: Ik wil zo graag een heldere definitie hebben van wat de ziel is. Ik denk wel dat het al eens gezegd is, maar als ik een korte omschrijving had, zou dat deze lezing verduidelijken, denk ik.

"Zoals jullie weten bestaan er veel interpretaties van het begrip 'ziel' en ze kunnen allemaal heel accuraat zijn. Als ze tegenstrijdig lijken, komt dat omdat woorden te beperkt zijn om een innerlijk proces te beschrijven dat zich in een andere dimensie afspeelt dan de menselijke taal. Daardoor raak je zo gemakkelijk in de war met woorden en verbale verklaringen. Om die reden kunnen hogere dimensies nooit toegankelijk worden gemaakt door mondelinge overdracht maar alleen door innerlijke ervaring, hetgeen op zijn beurt mogelijk wordt wanneer innerlijke dwaling en misvorming worden opgelost. Laat ik het begrip 'ziel' uitleggen zoals we het hier begrijpen. De ziel is de som van de totale innerlijke persoonlijkheid. Denken, voelen, begrippen, vermogens, houdingen, patronen, karaktertrekken, temperament, emoties, persoonlijke eigenaardigheden - alles wat achter het fysieke wezen ligt. Onopgeloste problemen horen er natuurlijk ook bij. Maar de façade voor de onopgeloste problemen, de schijnoplossingen en de valse verdedigingen die horen er niet bij. Die vormen niet de ziel zelf. Maar de specifieke keuze voor een bepaalde schijnoplossing is een uitdrukking, een manifestatie of een indicatie van de ziel daar achter."

VRAAG: Is karma dan de herinnering van de ziel aan tevoren niet opgeloste problemen?

"Ik zou niet willen zeggen de herinnering. Karma is het gevolg van alle vorige incarnaties, het is het resultaat dat de ziel heeft voortgebracht."

VRAAG: Wordt gevoeligheid overgedragen?

"Natuurlijk. De gevoeligheid, de waarneming, het vermogen tot ervaren. Al deze vermogens heb je in gradaties. De gevoeligheid van de een kun je heel laag aanslaan, die van een ander heel hoog en dat laatste kan dan gezond of helemaal niet gezond zijn. Karma is, zoals jullie weten, het resultaat van alles tot in het huidige moment."

VRAAG: U gaf de ziel eigenschappen van fysieke, materiële aard. U schrijft haar rondheid toe en kneedbaarheid als van een soort fysieke substantie. Is de ziel ook te lokaliseren, zoals andere organen in het lichaam?

“Nee, in die zin is de ziel niet te lokaliseren. Het is wel een lichaam, bestaande uit stof die heel veel weg heeft van jullie aardse stof, hoewel niet fysiek waarneembaar. Zoals jullie weten en vaak gehoord hebben, is het een subtiel lichaam. Toen ik het over rondheid had, bedoelde ik niet dat de ziel rond van vorm is, als een bal. Het subtiele lichaam, de oppervlakte ervan, kan alle eigenschappen hebben die ik besproken heb. Je kunt het het best vergelijken met de samenhang van huid en vlees. Alleen kent de oppervlakte van het subtiele zielslichaam veel meer variaties dan de verscheidenheid qua huid en vlees. De woorden zijn zo beperkt, ik besef dat ze vaak ongerijmd kunnen lijken, maar dit is de beste manier om het over te brengen. Want ik wil jullie een idee geven van hoe het zielslichaam er ongeveer uitziet.”

VRAAG: Mag ik u vragen naar de relatie tussen het onderbewuste en de ziel?

“De ziel *is* de onbewuste geest. Niet alléén de onbewuste geest, maar zeker een deel daarvan. Veel van de ziel is heel bewust, als je in aanmerking neemt wat ik er over gezegd heb. Maar de onbewuste motieven, de houdingen, drijvende krachten, neigingen, enzovoort, horen ook bij de ziel. Dan zijn er ook nog diepere regionen van het onbewuste zelf, welke gaan naar het ware spirituele wezen.”

VRAAG: Wij stellen dat onze houdingen de gebeurtenissen in ons leven bepalen. Hoe komt het dat mensen met slechte motieven zo dikwijls alle geluk en succes in het leven verkrijgen? Ik ken zulke gevallen.

“Ik heb deze vraag in een vorige sessies beantwoord, maar ik kan het nog een keer kort opnieuw doen. In de eerste plaats is de visie van de mens zeer beperkt en zijn manier van oordelen steunt op zijn vermogen oorzaak en gevolg onmiddellijk bij elkaar te zien. Wanneer het gevolg niet onmiddellijk volgt op een oorzaak verliest hij zicht op het verband en is daardoor niet in staat hun onderlinge relatie te zien. Als hij dan niettemin tracht te oordelen, moet zijn oordeel wel onjuist zijn. Het is zo dikwijls het geval dat oorzaak en gevolg ver in tijd van elkaar verwijderd liggen. Met andere woorden, een mens kan het gevolg ervaren van een oorzaak uit een ver verleden, terwijl de nieuwe oorzaken die hij in werking stelt nu nog geen gevolg hebben, maar pas later. Met de toenemende spirituele ontwikkeling en innerlijke gezondheid en heelheid, komen oorzaak en gevolg dichter bij elkaar.

Als zij in de tijd gescheiden zijn, moet er een innerlijke kloof, een verdeeldheid in de ziel bestaan. De totale ontwikkeling van de ziel, haar vermogen tot groei in een deze periode en betreffende speciale gebieden van ontwikkeling is nog beperkt wanneer oorzaak en gevolg van elkaar verwijderd zijn. Slechts wanneer het groeivermogen groter is dan de ontwikkeling, liggen oorzaak en gevolg dichter bij elkaar.

Bovendien is er nog een andere overweging in verband met deze vraag. Als de motieven gespleten zijn, wordt het gevolg daardoor beïnvloed. Als iemand bijvoorbeeld, zoals ik schetste in een recente lezing, spiritueel nog zo primitief is dat hij geen geweten heeft, kunnen slechte motieven niet worden aangesproken door een niet bestaand bewustzijn en zullen daarom bij elkaar gebracht worden. Zo hebben de slechte motieven een ogenschijnlijk gunstig gevolg. Pas later, als het geweten zich heeft ontwikkeld, krijgt het schuldgevoel als het ware met terugwerkende kracht gevolgen en manifesteert zich alsof er van buitenaf een straf is opgelegd. Als de motieven al gespleten zijn - en in die zin is er een toename van ontwikkeling vergeleken met iemand die destructieve motieven heeft zonder innerlijk conflict - volgen er geen resultaten. Zo iemand heeft dan in één kant van zijn persoonlijkheid veel hogere normen verworven dan in een ander deel. En ik bedoel geen van boven en van buitenaf opgelegde normen, maar echte innerlijke. Als dat het geval is, hebben de destructieve motieven niet het verlangde gevolg, ook al ben je er misschien heel bewust van. Aan de andere kant zullen constructieve en goede motieven, ongeacht hoe bewust ze zijn, ook geen goede gevolgen opleveren als ze ondermijnd worden door onbewuste destructieve motieven.

Vandaar dat een heel meedogenloos persoon mogelijk geen resultaat bereikt met zijn meedogenloze doelen, omdat een innerlijke stem - waar hij volkomen onbewust van kan zijn - de invloed van zijn wil belemmert. Zijn eigen innerlijke ontwikkeling, nog verborgen en sterk in tegenspraak met bepaalde kanten van zijn innerlijk wezen, belemmert een onverdeelde wil. Als dat het geval is, heeft een bewuste beslissing om meedogenloos te zijn, geen resultaat. De ziel is in potentie al verder gevorderd. Op diezelfde manier kan iemand die heel erg zijn best doet om goed te zijn, maar niet in staat is met zijn verborgen egocentrische houding en wreedheid (ten gevolge van onderdrukking) om te gaan, de verlangde positieve resultaten niet bereiken. Het zijn altijd de gespleten motieven, het onbewuste deel van de gespleten motieven, die de wil en daarom ook de resultaten belemmeren.”

VRAAG: Hoe verklaart u de functie van drama, mythe en sprookjes in de persoonlijke ontwikkeling van de mens?

"Ik geloof dat de voorgaande lezing deze vraag eigenlijk al beantwoordt. Ik veronderstel dat de vragensteller bedoelt het effect dat mythen, drama's en sprookjes op de mens hebben. Ieder effect van buitenaf hangt af van het vermogen tot opname, van hoe ontvankelijk de ziel is voor indrukken die heeft. Dat sprookjes, mythen, enzovoort, een goede invloed op een kind, of ook op een volwassene hebben, kun je niet in het algemeen stellen. Het hangt van het materiaal en ook van de interpretatie af. We kunnen alleen een jong kind beschouwen, want als iemand volwassen is, is het zijn eigen zaak een indruk te benutten en in zich op te nemen. Hij is niet meer afhankelijk van interpretatie door anderen. Maar een kind is afhankelijk van de uitleg die de omringende volwassenen hem geven. Er hoeft niet eens een verbale interpretatie te zijn, maar het kan zitten in de sfeer die van hen uitgaat. Gevoelens van volwassenen hebben een sterkere invloed dan hun woorden. Wat zij er werkelijk van begrijpen zal op het kind overgebracht worden. Als een schijnbaar wreed sprookje of een wrede mythe letterlijk wordt genomen, zal een deel van de ziel dat toch al gekwetst is natuurlijk negatieve indrukken en invloeden ondergaan. Gezonde zielssubstantie zal niet op dezelfde manier negatief reageren bij verkeerde interpretaties. Ook valse mythen hebben er geen negatief effect op. Want niet alle mythen zijn waar. Onware literatuur of andere invloeden, evenals verkeerd begrepen en verkeerd geïnterpreteerde ware invloeden, hebben alleen effect waar de ziel reeds gekwetst is. Wanneer de ziel gekwetst is en dan ware verklaringen ontvangt of ware invloeden ondergaat, wordt die ziel een kans gegeven om dergelijke helpende invloeden in zich op te nemen. Of ze dat wel of niet doet, hangt van de persoon af."

VRAAG: Ik zou graag uw onderscheid horen tussen gevoelens en emoties.

"Daar is verschil tussen. Een manier om dat verschil te beschrijven zou kunnen zijn dat een gevoel dieper geworteld en blijvender is. Maar dat impliceert niet dat gevoelens niet veranderen. Ik bedoel niet dat een gevoel permanent in tijd is, maar in kwaliteit, in duurzaamheid, in karakter, in wezen. Een gevoel kan eigenlijk sneller in tijd veranderen dan een emotie en is toch in wezen blijvender. Dit is erg moeilijk uit te leggen en om het te begrijpen moeten jullie eigenlijk met je innerlijke

oren luisteren. Een emotie is veel oppervlakkiger, hoewel ze door omstandigheden langer vastgehouden kan worden, zoals ik in deze lezing heb uitgelegd. Toch heeft een emotie een minder blijvend karakter, ook al kan ze in tijd langer duren. Een emotie komt uit oppervlakkiger omstandigheden in de ziel voort. Reacties die gebaseerd zijn op opgelegde wijzen van omgaan met het leven zijn emoties; ze komen niet uit de echte persoon voort. Het echte zelf zendt gevoelens uit. Daarom heeft een gevoel veel meer substantie. Dit is niet in te schatten aan de hand van de kennelijke waarde van het gevoel of de emotie. Een positieve reactie is niet noodzakelijk een gevoel, zoals een negatieve reactie niet noodzakelijk een emotie is. Je kunt een onplezierig gevoel hebben dat toch gebaseerd is op waarheid, op werkelijkheid. Een emotie is gebaseerd op een subjectieve innerlijke toestand.

Laat ik jullie een voorbeeld geven: veronderstel, je voelt een schadelijke, negatieve kwaliteit in iemand anders of in jezelf. Als die kwaliteit werkelijk een feit is, heb je met een gevoel te maken, ook al is dat misschien een hoogst onplezierig gevoel. Je kunt echter ook dezelfde gewaarwording hebben, maar dit feit niet voelen omdat je niet louter waarneemt wat er is, maar bang, achterdochtig, schuldig of wrevelig bent, omdat er een beeld of een schijnoplossing in je aan het werk gaat. Dezelfde juiste waarneming brengt in dit geval een emotie teweeg. Als je het gevoel niet opzij drukt, ga je zien dat je een sterke intuïtie hebt, hetzij omtrent jezelf, hetzij omtrent iemand anders. Als je een emotie niet opzij drukt - en dat moet je ook niet doen, noch met emoties, noch met gevoelens of met wat dan ook - dan ga je de factoren in jezelf herkennen die je subjectief maken, die je vervormen en die je weghalen uit de werkelijkheid. Kortom, je zult alle blokkades zien die gevoelens en intuïtie in de weg staan. Een gevoel is iets waarmee je reageert op een werkelijkheid, hoe tijdelijk die betreffende werkelijkheid dan ook mag zijn, maar ze bestaat nu.

Laten we nu een gunstige of plezierige emotie onderzoeken. Bevredigde ijdelheid, hebzucht of trots kan een prettige emotie voortbrengen. Of, om een stap verder te gaan, zelfs een waar gegeven dat je opmerkt maar subjectief gebruikt, brengt een emotie voort, niet een gevoel. Gevoelens zijn gebaseerd op objectiviteit, emoties op subjectiviteit. In beide gevallen kunnen ze plezierig of onplezierig zijn. In het taalgebruik worden ze dikwijls door elkaar gehaald. Men spreekt van ‘emotionele rijpheid’ of ‘emotionele betrokkenheid’, of over ‘het

uiten van emoties' terwijl er net zo goed gevoelens bedoeld worden. Maar de woorden doen er niet zoveel toe, zolang je het wezen ervan maar begrijpt."

VRAAG: Begrijp ik het goed dat alles hetzij een gevoel, hetzij een emotie kan zijn? Angst bijvoorbeeld?

"Ja, dat klopt. Maar, vrienden, mijn advies is: probeer er geen etiketten op te plakken. Dat is altijd een gevaarlijke werkwijze. Als je iets onmiddellijk een naam geeft ter onderscheiding van iets anders, sluit je eigenlijk een deur naar verder begrip. Probeer er liever mee om te gaan als het opkomt. Probeer het te begrijpen, te zien of het wel of niet gebaseerd is op objectieve of op persoonlijk gekleurde, subjectieve factoren.

Mogen deze woorden jullie weer helpen naar dieper en ruimer begrip. Mijn liefde en mijn hulp gaan naar ieder van jullie. Zegeningen en hulp worden verleend aan ieder van jullie die de moed en waardigheid, de *menselijke* waardigheid heeft, te willen ontwikkelen, te groeien, te veranderen, die zichzelf uiterst oprecht onder ogen wil zien om deze groei mogelijk te maken. De waardigheid ligt in het feit dat deze poging wordt volgehouden, wat het je ook kost om negatieve aspecten onder ogen te zien of je gekoesterde ideaalbeeld van jezelf aan stukken te zien gaan. Als je dit doet, zul je de vruchten er van plukken. Als je deze prachtige tuin nu onderhoudt door wat er niet in hoort er uit te wieden, zal spirituele hulp de hele weg met je zijn.

Wees in vrede, lieve vrienden, wees in God."

Deze lezing werd gegeven via Eva Pierrakos in 1963
Oorspronkelijk uitgegeven door Center for the Living Force, Phoenicia (N.Y.) onder de titel: 'Soul-Substance; Coping with Demands'.
Vertaling door An van Dijk; herzien in 2000 door Marije Mol.
© Stichting Gemeenschap het Pad. Uitgave 2009